

Karakter ve Değer Eğitimi

Karakter Gelişimi ve Eğitimi

Dr. Fehmi Demir

Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı

Geçen Hafta Ne İřlendi?

Bu Hafta Ne İşleyeceğiz?

- Kişilik, Mizaç ve Karakter
- Karakter Gelişimi
- Eğitimin Karakter Üzerindeki Etkisi
- Karakter ve Değerler Eğitime Yönelik Etkinlikler
- Etkinliklerde Dikkat Edilmesi Gerekenler
- Karakter Eğitimi Etkileyen Faktörler
- Karakter Eğitiminin Temel Unsurları
- Karakter Eğitiminde Kullanılan Yaklaşımlar

Mizaç ve Karakter

Kişilik

Mizaç (huy)

Karakter

Mizaç, insanın doğuştan getirdiği ve kalıtım yoluyla oluşan yapıdır.

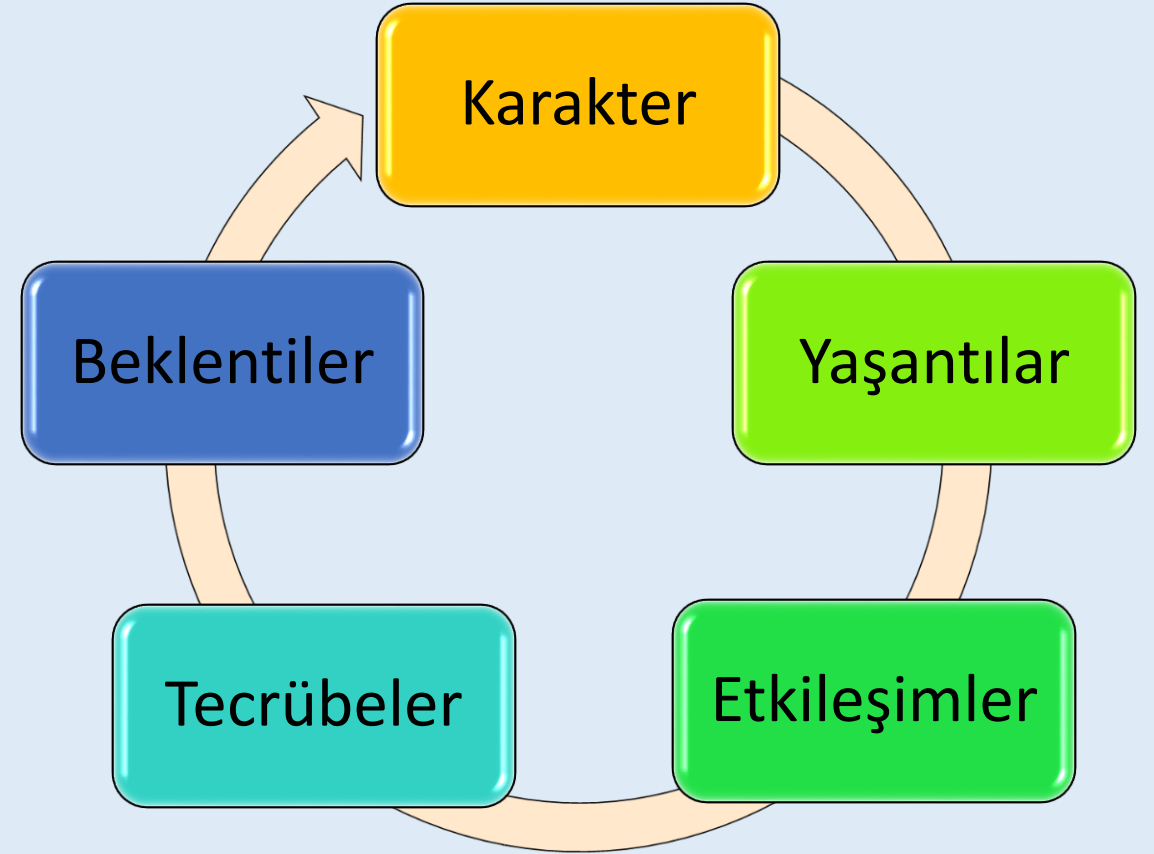
Örneğin baba gibi gülme, anne gibi yürüme...

Çevre ile şekillenen ve yaşantılara yoluyla kişinin uzun yıllar boyunca oluşturduğu veya sahip olduğu değerler bütünüdür. *Örneğin yalan söyleme...*

Karakter Gelişimi

- İnsan, geçirdiği yaşantılar ve kurduğu etkileşimlerle kendine ait değer yargılarını geliştirir. Bu süreçte toplumun kişiye yüklediği anlam veya ondan beklentiler de etkili olmaktadır. Ancak karakter her ne kadar çevreyle etkileşim sonucunda şekillense de doğuştan gelen mizaç (huy) ile de etkileşim halindedir.

Karakter Gelişimi

Bu dönemde birey ahlaki ilkeleri sorgulamaya başlar. Olayları olduğu gibi kabul etmez. Bilinçli veya bilinçsiz kendi doğrularını oluşturur. Bir yandan toplumun ahlaki yapısını sorgular diğer yandan kendi ahlaki ilkelerini oluşturur.

Çocuk ilk yıllarda kendine model olan kişilerden veya kendisine telkinde bulunan kişilerden neyi doğru neyin yanlış olduğunu öğrenir. Bu dönemde birey değişime açıktır ve sürekli değişebilen bir yapıdadır.

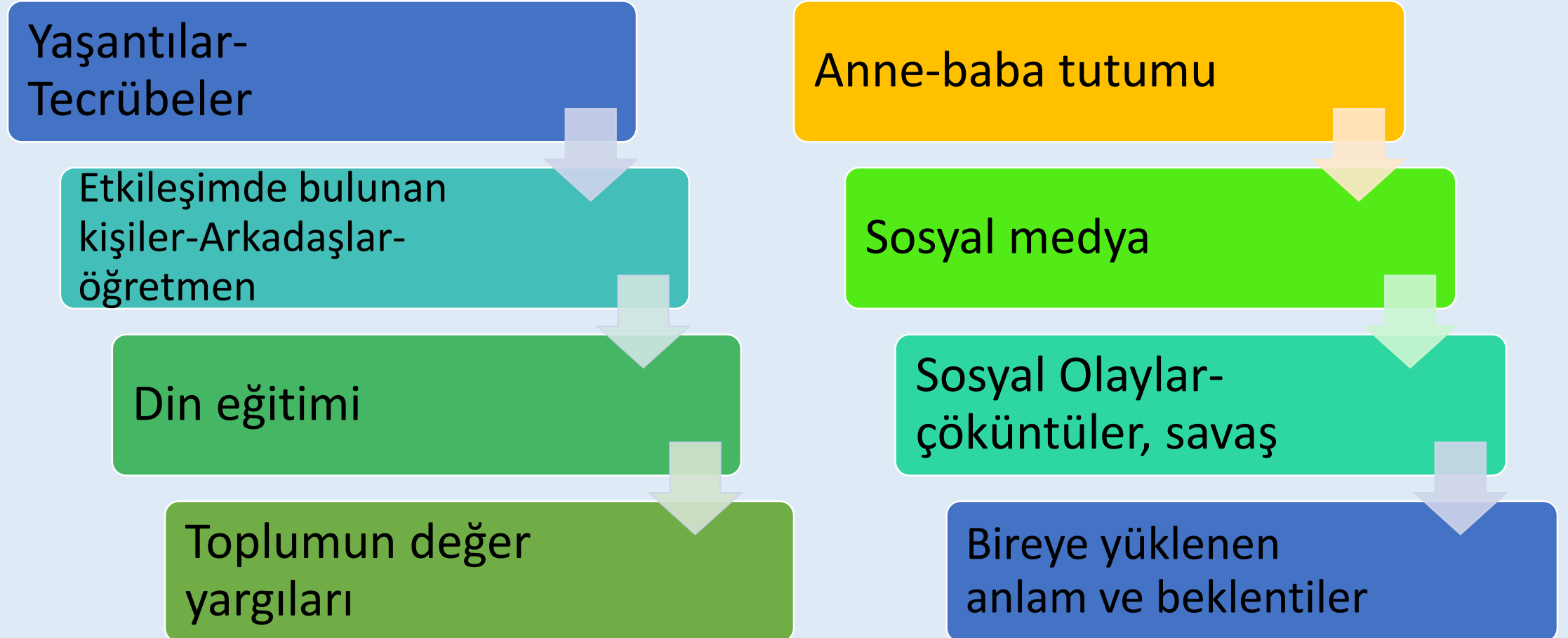
Karakter Gelişimi

- Belli dönemlerde hızlı/yavaş
- Çevresel faktörler/kendi kendini yönetebilen
- Uyum/ters düşme
- Basit/karmaşık

Karakter gelişimi **bir süreçtir.**

Karakter Gelişiminde Etkili Olan Faktörler

Karakter Gelişimi ve Eğitim

- Dışsal faktörlerden dolayı insanın karakterleri ve ahlaki sistemi sürekli etkilenebilmektedir. Diğer yandan toplumda meydana gelen olumsuz olaylar ve ahlaki çöküntüler de kişinin karakterini etkilemektedir. Bundan dolayı, bireyin karakter gelişimine müdahalede bulunma ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Bu müdahale aracı eğitimidir.
- Eğitimin, karakter üzerinde belirleyici ve yönlendirici bir etkisi vardır. Eğitim ile insanların karakteri **olumlu/olumsuz yönde** değiştirilebilir.

Karakter Eğitimi

- Karakter eğitimi, öğrencilerde temel etik değerleri anlama, onlara bağlılık ve bu değerlere göre davranma eğilimini geliştirme süreci olarak tanımlanmaktadır.
- Değer eğitimi çalışmaları karakter eğitimin ayrılamaz bir parçasıdır. Çünkü karakter sahibi insanlar, temel değerleri bünyesinde barındırırlar.
- Eğitim yoluyla bireyde değiştirebildiğimiz ve geliştirebildiğimiz yapı onun mizacı değil, karakter ve kişiliğidir.

«Eğer bir değer, kişinin davranışlarında görülemiyorsa o değer bir anlamı yoktur.»

Karakter Eğitiminin Amacı

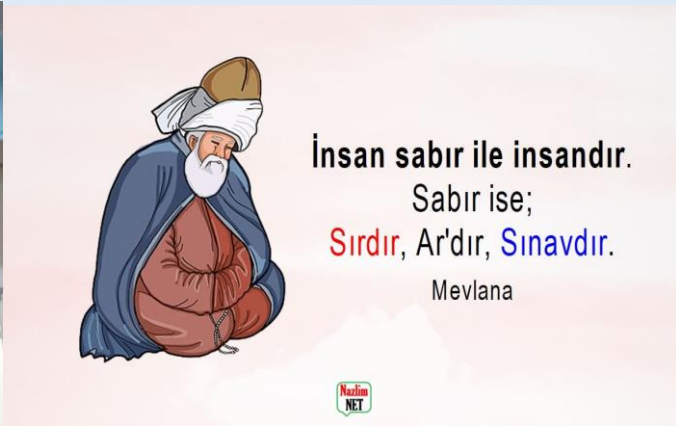
- Karakter eğitimi, **örtük veya açık programla** yeni nesle temel insanî **değerleri kazandırma**, değerlere karşı **duyarlılık oluşturma** ve onları **davranışa dönüştürme** konusunda yardımcı olma gayretinin ortak adıdır.
- Karakter eğitiminin **amacı**, üretken ve demokratik bir toplumun oluşturulmasında temel **etik değerlerini uygulayan, dikkat eden, anlayan** çocukların yetiştirilmesidir.

Öğretmenin Karakter Eğitiminde Önemi

- Değer eğitiminde önemli sorumluluklar düşen kişilerin başında öğretmenler gelmektedir. Öğretmenlerin sadece değerlerin önemini anlatması yetmemektedir. Öğrencilerin değerleri daha iyi özümseyebileceği **ortamlar hazırlaması ve etkinlikler düzenlemesi** gerekmektedir.
- Öğrenciler, etkinlikler sayesinde değerleri öğrenirken bir şeyleri daha iyi **hissedebilmesi** ve davranışlarına daha kolay **yansıtılabilmesi** de öngörülmektedir. Bunun için öğretmenin öğrencileri farklı etkinliklerle **sürece aktif katmaları** tavsiye edilmektedir.

Karakter ve Değerler Eğitime Yönelik Etkinlikler

- Sınıf gazetesi çıkartılabilir.
- Değer eğitimi ile özdeşleşmiş **önemli kişilerin resimleri ve sözleri** koridorlara asılabilir (*Yunus Emre, Mevlana, Hacı Bektaşî Veli, Hz Muhammed (S.A.V.), Hz. Ali, Hz. Ömer, Atatürk vb*)

Karakter ve Değerler Eğitime Yönelik Etkinlikler

- Güzel söz ve resimlerle ilgili **afiş hazırlatılabilir.**
- **Sloganlar** oluşturularak öğrencilerin görebileceği yerlere asılabilir.
- Öğrencilere değer eğitime yönelik **hikâyeler** okunabilir.

Karakter ve Değerler Eğitime Yönelik Etkinlikler

- Drama, tiyatro ve skeçler düzenlenerek çocukların ilgisi çekilebilir.
- Çocukların değer eğitimi ile okuyacağı kitaplar tavsiye edilebilir.
- Öğrenciler toplumsal sorunları konu alan filmlere götürebilir.
- Tarihteki örnek şahsiyetlerden örnekler anlatılabilir.
- Spor turnuvaları düzenlenebilir.
- Çocukların değer eğitiminde örnek alabileceği kişilikler sınıfa davet edilebilir.

Karakter ve Değerler Eğitime Yönelik Etkinlikler

- Resim, şiir, kompozisyon ve karikatür yarışmaları düzenlenip öğrencilerin bu yönde motivasyonu artırılabilir.
- Öğrencilere o anda kazandırılacak değerle ilgili arkadaşlarına veya toplumdan bazı kişilere mektup yazdırılabilir.
- Huzur evleri, sevgi evleri, çocuk esirgeme kurumuna bağlı yurtlar, Kızılay gibi yerlere geziler düzenlenebilir.
- Yardımseverlik ve iyilik kampanyaları düzenlenebilir.
- Değer eğitime yönelik her okul kendine kardeş okul bulabilir.

Etkinliklerde Dikkat Edilmesi Gerekenler

- Öğrenci, veli, öğretmen ve yöneticiler bu **konuyu sahiplenmelidir**.
- Yapılacak etkinlikler **düşünce boyutundan ziyade davranış boyutuna** yönelik olmalıdır.
- Öğrencilere değer eğitimi ile ilgili **sorumluluklar verilmelidir**.

Etkinliklerde Dikkat Edilmesi Gerekenler

- Aileye yönelik eğitici çalışmalar yapılmalıdır.
- Okullarda veli ve öğrencilere yönelik seminerler düzenlenmelidir.
- Gönüllü velilerin ve kuruluşların desteği alınmalıdır.
- Bu konuyla ilgili önemli kurumlarla işbirliği yapılmalıdır.

Karakter Eđitimini Etkileyen Faktörler

- Bunlar, duruma göre karakteri olumlu da olumsuz da etkileyebilmektedir. Ancak aile ve okul diğer faktörlere göre daha önceliklidir. Çünkü çocuk ilk yıllarını aile ortamında geçirmekte ve burada kazandığı karakter yapısını okul ortamında geliştirmektedir.

Karakterli Çocuk Yetiştirmede Ailelerin Dikkat Etmesi Gereken Hususlar

- Çocuğumuzu **iyi tanıma**mız gerekmektedir.
- Çocuğumuza karşı **otoriter değıl demokratik bir ebeveyn** olmamız gerekmektedir.
- Çocukları konuşmasını bitirinceye kadar **dinlemeli, sözünü kesmemeli**, onlarla **göz teması kurarak** konuşulmalıdır.
- Çocuklarımızla **birlikte zaman geçirmek** çok önemlidir.
- Evin içinde **kurallı bir ortamın** olması gerekmektedir.

Karakterli Çocuk Yetiştirmede Ailelerin Dikkat Etmesi Gereken Hususlar

- Aile içinde **yaşantılar ya da olaylar üzerine konuşmak** önemlidir.
- Çocuğumuza bağımsızlık kazanacağı **ev işleri** gibi ödevler vererek küçük başarıların tadını çıkarmasını sağlamalıyız.
- **Sevginin, saygının ve güven** duygusunun hâkim olduğu bir **ev ortamı** oluşturulmalıdır.
- Çocuklarımıza olumlu davranışlarla **rol model** olduğumuzu unutmamamız gerekir.
- Problemlerle karşılaştığımız zaman **sorun odaklı değil çözüm odaklı** konuşmamız gerekmektedir.

Karakter Eğitiminde Okulun Rolü

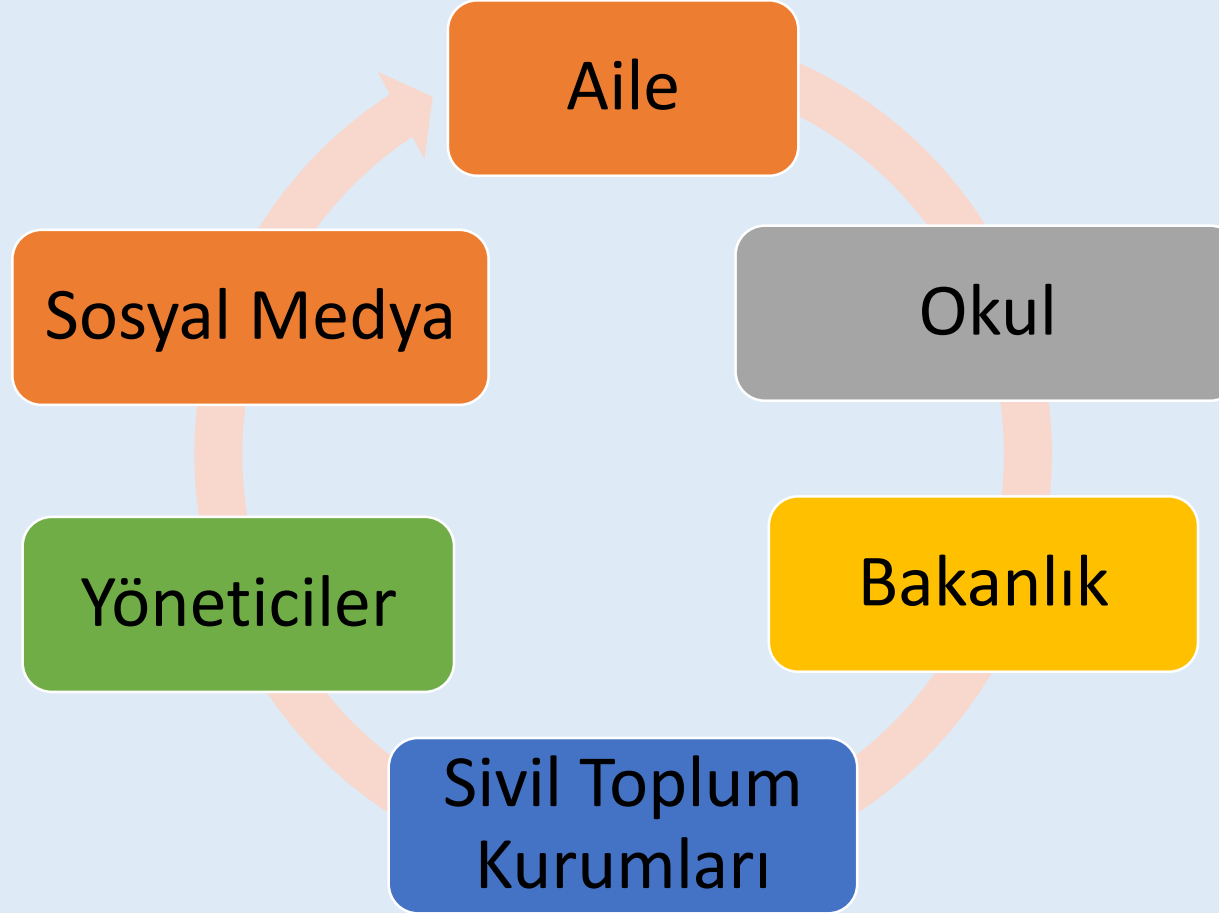
- Karakter eğitimi, **sadece bir dersin konusu** olarak görülmemelidir.
- Karakter eğitimi **öğrenci eylemlerini de kapsayacak** biçimde tasarlanmalıdır.
- Okul genç bireylere **olumlu rol modelleri sunma**lıdır.

Bir toplumun karakteri o ülkenin eğitimine bağlıdır.

Karakter Eğitiminde Okulun Rolü

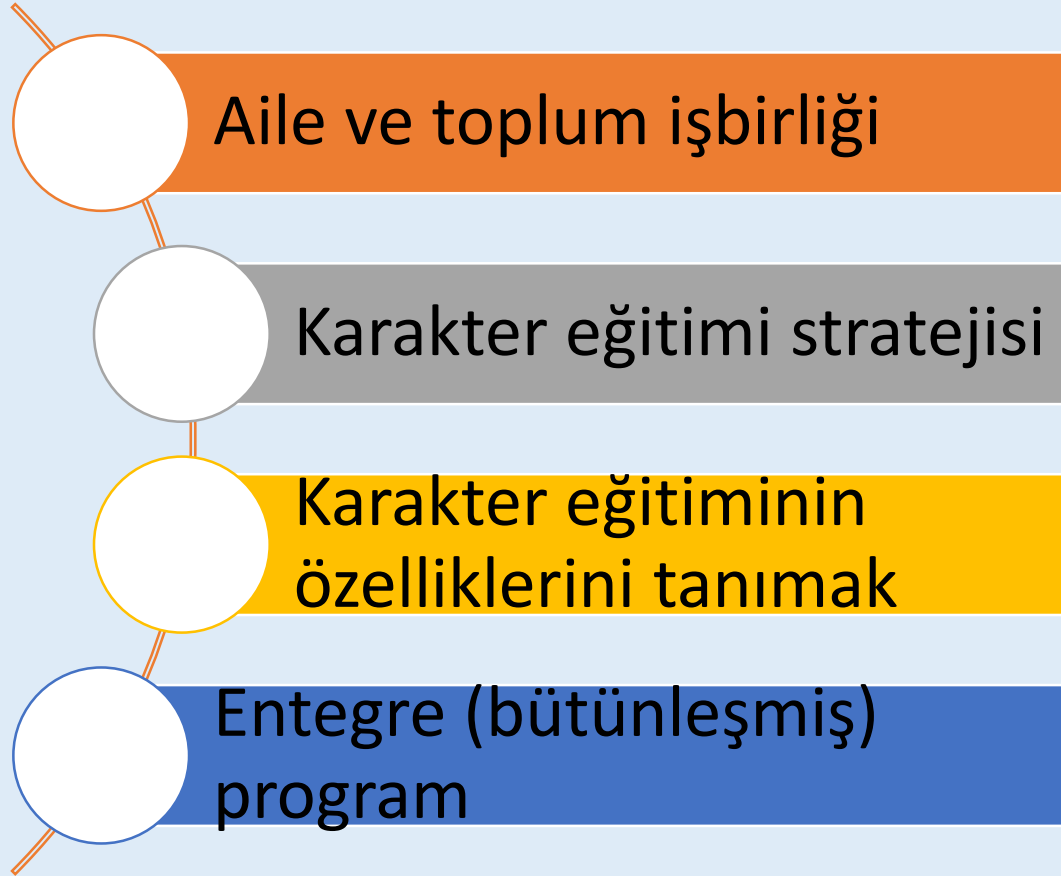
- Okul, öğrencilerin karakter gelişimini kendi **misyonunun bir parçası** olarak görmelidir.
- Etkili karakter eğitiminin gerçekleşmesi **özgür ve yetkili öğretmenlerle** mümkün olacağı için öğretmenlerin, merkezi programın kısıtlamaları olmaksızın öğretim yapmaları gerekmektedir.
- **Okul ve toplumun** karakter gelişimindeki **ortaklığı** hayati öneme sahiptir.

Karakter Eğitiminin Temel Unsurları

Karakter Eğitiminin İstenilen Şekilde Olması İçin

Karakter Eğitiminde Kullanılan Yaklaşımlar

Karakter ve Değer Eğitimine Yönelik Yöntemler

- Değer telkini
- Değeri belirginleştirme
- Değer analizi
- Değer ikilemi
- Sosyal öğrenme
- Eylem öğrenme
- Örtük program

Sadece Karakter Eğitiminde Kullanılan Yöntemler

- Muhakeme Alışkanlık
- Yüksek Değerler (Ana Değerler)
- Bireye Odaklanma - Çevre ve Topluma Odaklanma

Yararlanılan Kaynaklar

- Çınar, F. (2019). Karakter ve Değerler Eğitimi. V. Aktepe ve M. Gündüz (Editörler). *Kavramsal Çerçeve*. Ankara: Pegem Akademi, ss.2-19.
- Başçı Namlı, Z. (2019). Karakter ve Değerler Eğitimi. S. Z. Genç ve A. Beldağ (Editörler). *Karakter Eğitimi ve Temel Kavramlar*. Ankara: Pegem Akademi, ss.2-19.